

ПІДСТАВИ ТА ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ

Семенюк І.-А. М.

*студентка третього курсу юридичного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Науковий керівник: Яновицька Г. Б.

*доктор юридичних наук, доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського національного університету імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

На сьогоднішній день договір дарування є поширеним способом передання майна у власність. Даний договір має свої особливості припинення, які передбачені у цивільному кодексі України [1]. Так, договір дарування може припинитися у декількох випадках:

- у випадку його розірвання;
- через односторонню відмову;
- смерть сторони.

На нашу, думку цей перелік є вичерпним. Цивільний кодекс України передбачає підстави, за яких дарувальник може розірвати договір дарування:

- якщо дарувальник передав річ організації транспорту, зв'язку або іншій особі для вручення її обдаровуваному, і таке вручення ще не відбулося (ч. 2 ст. 722 ЦК);
- у разі істотного погіршення майнового стану дарувальника після укладення договору з обов'язком передати дарунок у майбутньому (ч. 1 ст. 724 ЦК);
- якщо обдарований не виконав обов'язок на користь третьої особи (ст. 726 ЦК);
- коли дарунком є нерухомі речі чи інше особливо цінне майно, і обдарований умисно вчинив злочин проти життя, здоров'я, власності дарувальника (у такому випадку право вимагати розірвання договору візування одержують спадкоємці дарувальника), його батьків, дружини (чоловіка) або дітей (ч. 1 ст. 727 ЦК);
- якщо обдарований створює загрозу безповоротної втрати дарунка, що має для дарувальника велику немайнову цінність (ч. 2 ст. 727 ЦК);
- у разі недбалого ставлення обдарованого до речі, що становить історичну, наукову, культурну цінність, внаслідок чого ця річ може бути знищена або істотно пошкоджена (ч. 3 ст. 727 ЦК).

При цьому під прийняттям обдаровуваним дарунка цивільне законодавство визначає не лише прийняття безпосередньої речі, що є предметом договору, а й її символів (ключів від автомобіля чи квартири, технічних паспортів на побутову техніку тощо), а також документів, які посвідчують право власності на цю річ чи інших документів, що посвідчують належність дарувальникові предмета договору [2, ст. 854–856]. Також потрібно пам'ятати, що і дарувальник у разі істотного погіршення майнового стану, може відмовитись від договору.

Розірвання договору можливе лише в судовому порядку при порушенні умов ст. ст. 726,727 ЦК України. Для вимог про розірвання договору дарування законодавством встановлено скорочений строк позовної давності тривалістю в один рік (ст. 728 ЦК, п. 5 ч. 2 ст. 258 ЦК). Перебіг позовної давності починається від дня, коли особа (тобто у даному випадку дарувальник або обдарований) довідалася чи могла довідатися про порушення свого права (ч. 1 ст. 261 ЦК) [2, ст. 854–856].

На думку Ісаєва А.М, ця норма регулює відносини, що виникають після передачі дару, тому поширюється і на реальні договори дарування, і на консенсуальні. Умовою відповідальності є те, що дарувальник знав про недоліки і особливі властивості речі, але не попередив обдаровуваного. Можна стверджувати, що наведена норма не враховує питання відповідальності дарувальника за фактичні недоліки речі як такі, а також за недоліки в праві на відчужуваний дар [3, ст. 19–20].

Відповідно до ч. 2 ст. 720 ЦК України: батьки (усиновлювачі), опікуни не мають права дарувати майно дітей, підопічних.

У судовій практиці є достатньо справ щодо порушення положень ст. 725 ЦК України. Таким прикладом є ухвала Апеляційним судом Харківської області.

За обставинами справи особа звернулась з позовом про розірвання договору дарування, в якому зазначала про те, що подарувала квартиру своєму чоловікові з домовленістю, що зазначена квартира буде подарована їхньому сину на повноліття. Відповідач не виконав свою обіцянку та не подарував квартиру сину, зруйнував у квартирі стіни, в ній не проживає сам і позбавляє можливості її з сином проживати у квартирі.

Суд першої інстанції задовольнив позов. Попри це апеляційний суд скасував це рішення, вказавши, що наявність кредитної заборгованості та несплати відповідачем комунальних платежів за спірну квартиру не є обставиною, яка може беззаперечно свідчити про загрозу безповоротної втрати дарунку у розумінні ч. 2 ст. 727 ЦК України. Крім того, суд звернув увагу на те, що зі змісту договору не вбачається, що обдарований брав на себе обов'язок вчинити певні дії майнового характеру, передбачена ст. 725 ЦК України, зокрема відчужити квартиру на користь свого сина по досягненню ним повноліття.

З таким рішенням апеляційного суду погодився і Верховний Суд [4].

Таким чином, підставою для відмови у задоволенні позовних вимог у цій справі стала недоведеність позивачем обставин, з якими закон пов'язує наявність підстав для розірвання договору дарування.

Наслідком розірвання договору дарування є припинення цивільних прав та обов'язків між сторонами договору. Обдарований має повернути річ дарувальникові, у натурі з урахуванням можливого природного зносу за період перебування речі в обдаровуваного. Тобто річ може перебувати у будь-якому стані, а дарувальник зобов'язаний її прийняти. У свою чергу, якщо обдарований поніс витрати на утримання цієї речі, то вони не підлягають поверненню.

Отже, припинення договору дарування є правовою підставою зупинення цивільних прав та обов'язків між сторонами (припинення зобов'язань). Слід зазначити, що правова регламентація договору дарування в цивільному кодексі України у більшості випадків належно забезпечує захист прав і законних інтересів як дарувальника, так і обдаровуваного.

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: [http:// zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15](http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15)
2. Договірне право. Особлива частина : навч. посіб. / за ред. О.В. Дзери. Київ : Юрінком Інтер, 2009. Ст. 854–856.
3. Ісаєв А.М. Договір дарування за Цивільним кодексом України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків : НЮА України ім. Я. Мудрого, 2009. Ст. 19–20.
4. Ухвала від 10.11.2016 № 641/11195/15-ц Апеляційний суд Харківської області URL: <https://verdictum.ligazakon.net/document/64232664>